

La higiene enfront la guerra

la ignorància o el primitivisme s'estan d'observar, mentre l'evolució del coneixement els fa continuament més necessaris. I esgarrija pensar com i de quina manera són deixats de banda, a les hores tràgiques de massacres collectives, els més elementals dictats de la higiene.

No veureu un film de guerra, ni llegireu un llibre dels que ha inspirat la follia desfermada durant el quatrienni 1914-1918, on no us sigui ofert, per via de mostra sense valor, una escena còmica on els soldats es dediquen a exterminar els polls que els invadeixen. I cal creure que la immensa majoria dels mobilitzats no coneixien els polls ni de vista. Ha calgut l'estúpida bellicista, per a fer de cada un d'ells un viver de tan repulsiu paràsit. Ha calgut la guerra per a que milions d'homes, avesats a rentar-se dutxar-se o banyar-se cada dia, deixessin de fer-ho, arribant a dur sota l'uniforme espellifat una cuirassa de brutícia. Cuirassa que, per compte de servir-los de defensa contra les boles, endanya les ferides i multiplica les infeccions. En temps de guerra l'home no menja polidament i a les hores, sino que ho fa quan i com pot, amb els dits o amb les ungles. En temps de guerra, quan la vida es troba amenaçada davant, per l'aire, o per sota terra, l'home més polit oblida que porta un mes sense canviar-se la camisa i que els seus peus s'embolcallen, dintre la bota coberta de llot, amb els bocins fètds dels darrers mitjons!...

Qui pensa, en plena guerra, en la puresa de l'aigua que beu? El soldat, que s'ofega de xardor, s'aboca com un animal a la primera aigua enllotada que troba i se l'empassa amb bacteries i bestioles. Qui es recorda d'afaitar-se, de tallar-se les ungles, d'agençar-se el cabell? Ningú. Hi ha un anhel previ que ho abassega tot. No morir; viure com sigui. Viure, per a matar.

Si ens detinguéssim a les línies que no són pròpiament de foc, veuríem escenes colpidores. En una barraca de fusta, en una masia mig enrunada, dues o tres infelices, de la pitjor classificació moral, serveixen per a satisfer, un darrera l'altre, els instints primaris de tres o quatre-cents soldats, que fan cua. Tot i les precaucions que la Sanitat Militar pu-

gui prendre, aquest rabejament en massa mai no pot ésser higiènic. I no parlem de les formes clandestines de satisfer el seu erotisme, a que acudeixen soldats, classes i oficials. Ací, no hi ha control higiènic possible. Podríem citar casos esfereïdors registrats durant la passada hecatombe, que són prou, per ells sols, per a fer-nos avorrir i maleir, fins l'eco de la paraula «guerra».

La guerra deu ésser condemnada, sense paliatius, sota tots els punts de vista compresos en el concepte de Civilització. I la Higiene, que n'és un i assenyaladíssim, no és pas aquell des del qual hàgim de blasmar menys la guerra.

